

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Althányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.
Concursuri, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:

PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Nr. 2303/1908.

IOAN

din îndurarea lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop al Aradului, Orăzii-mari, Ienopolei și al Hălmajului, precum și al părților adnexate din Banatul-Timișan.

Iubiților cler și popor și iubiților deputați ai Sinodului nostru eparhial: dar și îndurare dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Isus Hristos, împreună cu salutarea noastră arhierescă!

Cu provocare la §§-ii 89 și 90 din Statutul-Organic, convocăm Sinodul nostru eparhial ordinar al diecezei Aradului la biserica Noastră catedrală de aici pe *Dumineca Tomii, adecă pe 20 Aprilie (3 Main) a. c.*, oarele 9 dimineața, în care zi, după săvârșirea serviciului divin, va urmă deschiderea Sinodului în sala mare a seminarului diecezan.

Ceeace se aduce la cunoștința tuturor P. O. D. deputați spre știre și orientare.

Arad, la 7/20 Aprilie 1908.

Al tuturor de binevoitor

Joan J. Sapp m. p.,

Episcopul Aradului.

Notă. Îndatorați prin concludul Nr. 44 al Sinodului eparhial din 1901 aducem la cunoștința D-nilor deputați sinodali, că nici un concediu nu se acordă fără de cuvenita motivare și dovadă a cererii de concediu, urmând a se procede în caz contrar întru toate conform ultimelor dispozițiuni din §. 59 al Regulamentului afacerilor interne.

Nr. 2198/1908.

Ioan

din îndurarea lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop al Aradului, Orăzii-mari, Ienopolei și al Hălmajului, precum și al părților adnexate din Banatul-Timișan.

Iubiților cler și tuturor credincioșilor din eparhia Aradului, dar și pace dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Isus Hristos, împreună cu salutarea noastră arhierescă!

„Luminează-te, luminează-te
noue Ierusalime, că mărirea Domnului preste tine a răsărit!”

Irmosul praznicului.

Iubiților creștini și fii sufletești!

De câte ori ajunge creștinul cu frica lui Dumnezeu să-și vadă plinirea unei dorințe mai alese; de câte ori ajunge o zi mai însemnată din viața sa; de câte ori are măcar și numai câteva momente ori clipite de bucurie pentru sine, pentru casa și familia sa: sufletul lui simte o mișcare pe cât de tainică, pe atât de plăcută, carea îl abate dela șirul cugetărilor vieții zilnice și cu puterea dragostei creștine îl înalță la cereștile lăcașuri, de unde vine darul și binecuvântarea.

Asemenea mișcare cuprinde și sufletul nostru acum, când bucuria prealuminată a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, ne-a adunat în acest Sion, sfânt lăcaș al mării lui Dumnezeu, ca deodată cu prăznuirea să ne cugetăm și asupra însemnătății darului ce s'au dat nouă de sus prin prealuminata Înviere, și din bucuria zilei să luăm și învățătura trebuincioasă pentru viața noastră de acum și cea viitoare.

Iubiților creștini și fii sufletești!

A fost mare bucuria poporului temător de Dumnezeu la venirea în lume a Mântuitorului Hristos; mai mare a fost bucuria aceluia popor, când Fiul lui Dumnezeu și-a început lucrul mântuirii prin vestirea luminei, a adevărului și a dreptății, și prin minunile săvârșite între oameni

spre întărirea credinței lor în Dumnezeu și în ajutorul darului său; dar adevărata lui bucurie s'a arătat deosebi la intrarea lui Hristos în Ierusalim, când mulțimea popoarelor văzându-l pe mânzul azinei șezând, și închipuindu-i astfel șederea pe scaunul Heruvimilor, și-au așternut vestmintele sale, iar coconii evreești l-au întimpinat cu stâlpi de copaciu și de finic, cântându-i: „*Osana fiul lui David, bine ești cuvântat cel ce ai venit și iarăși va să vii întru numele Domnului*“¹⁾.

Cu cât însă a fost mai mare bucuria și mângăierea poporului cu frica lui Dumnezeu, văzându-și acum gătită calea spre dobândirea moștenirii pierdute adecă spre dobândirea fericirii pentru care a fost făcut omul, cu atât mai mare i-a fost și mânia și durerea, când a trebuit să vadă cu ochii și să simtă cu inima grabnica schimbare a lucrurilor din lume, cum adecă: în loc de *Osana*, gloatele strigară: „*Răstignește-l, răstignește-l pre el*“.

Mare a fost adecă durerea și suspinarea poporului temător de Dumnezeu când a trebuit să vadă și să simtă, că păcatul a întunecat nu numai mintea unor oameni de rând, dar a întunecat mintea și a învățat și inima mai marilor poporului lui Izrail, a cărturarilor și a farizeilor veacului aceluia, cari precum n'au voit să cunoască și să se închine adevăratului Dumnezeu, precum n'au arătat

sale proprii.

de Moise și de proroci, ci cum grăește Dumnezeu prin prorocul Ieremia²⁾, și-au săpat fântâni surpate, cari nu vor putea ține apă, adecă s'au închinat idoloilor fără glas și fără suflare, tot astfel au nesocotit și învățăturile lui Hristos Fiul lui Dumnezeu, cel trimis în lume spre deșteptarea și luminarea neamurilor.

Dar fiii lui Izrail nu numai au nesocotit învățătura cea mântuitoare a Fiului lui Dumnezeu, ci pentru că le-au spus în față cuvintele: „*împărăția mea nu este din lumea aceasta, ci am venit în lume să mărturisesc adevărul*“³⁾, l'au dat în judecată ca și pe un făcător de rele, l'au purtat dela Ana la Caiafa, dela socru la ginere. Și deși însuși Pilat a mărturisit, că nu află vină întru el; deși Pilat luând apă și-a spălat mâinile înaintea poporului zicând: „*nevinovat sunt de sângele acestui drept, voi veți vedea*“; deși Dumnezeu văzând nedreptatea ce se face Fiului său, a grăit către fii lui Izrail, către Ierusalimul cel vechiu prin rostul prorocului Ieremia zicând: „*Spală de răutate inima ta Ierusalime, ca să te mântuești până când sunt întru tine gândurile trupelor tale*“⁴⁾: totuși acel Ierusalim plin de păcate, nu numai n'a

voit să înțeleagă, ci mai tare a hulit pe Hristos. Și pentru-ca batjocura și răsbunarea să fie plină, după ce l-au răstignit pe cruce, l'au cununat cu cunună de spini, l'au adăpat oțet amestecat cu fiere și pe lângă picioarele cele mari dela mâni și picioare, l'au pus și cu sulita în coaste.

Și Mântuitorul nostru Hristos nu numai înfruntat poporul cel fără de lege pentru asta sălbătăcie și păgânătate a necredinței lui în mijlocul durerilor vrând numai să arate, ci binele se răsplătește cu rău, l'au agrăit blândeța dragostei sale zicându-i: „*Popor meu! Ce-am făcut vouă, sau cu ce v'am părat pe voi? Pre orbii vostri i-am luminat, cei leproși i-am curățit, pe bărbatul cel ce în pat l'am îndreptat. Poporul meu! Ce-am făcut vouă și cu ce mi-ați răsplătit? în loc mană — cu fiere, în loc de apă — cu oțet, în loc să mă iubiți, cum v'am iubit eu pe voi, cruce m'ați pironit*“⁵⁾.

Mântuitorul nostru Hristos n'a înfruntat călcătorii de lege, pentru că Fiul lui Dumnezeu fiind, și așa a știut toate, și și-a și pregătuit învățaceii la cele ce aveau să i se întâmpine astfel, în calea spre Ierusalim a spus învățaceilor săi: „*Iată ne suim în Ierusalim și omului se va da arhierilor și cărturarilor să judecă pe el la noapte, și-l vor da păgânilor, și-l vor batjocori pe el, și-l vor bate, și-l vor scuipi, și-l vor omori pe el și a treia zi învia*“⁶⁾.

N'a înfruntat Mântuitorul pe acei păgânici pentru aceea, pentru că știind scopul trimiterii sale pe pământ, — voia să-și îplinească chemarea și voia Tatălui ceresc de a răscumpara neamul omenesc din întunerecul păcatului și din osânda morții, chiar și cu prețul sângelui și cu jertfirea vieții sale. Astfel Mântuitorul Hristos a răbdat toate cu blândeța mielului, ca să se plinească cuvântul scripturei, care zice: „*O oaie spre junghere s'a adus și ca un miel nevinovat asupra celui ce-l tunde pe el, și nu-și deschide gura sa*“⁷⁾, iar prin această blândețe și răbdare întocmai ca și prin curățenia sa, voia să-și întărească pe sfinții săi învățacei și apostoli în credință și să convingă lumea despre adevărul s. evanghelii, că: *El este mielul lui Dumnezeu, cel ce ridică păcatul lumii*“⁸⁾.

Era adânc suspinul și amare lacrimile Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, era amară tănguirea celor 11 învățacei și adâncă și amară era și mânia și durerea poporului temător de Dumnezeu la vederea judecății, a răstignirii și

¹⁾ Slăhirea laudelor.

²⁾ Ieremie cap 2 v. 13.

³⁾ Ioan cap. 18. v. 36. 37.

⁴⁾ Ieremia cap 8. 14.

⁵⁾ Antifon 18. al Patimilor.

⁶⁾ Marcu c. 11, v. 34, 35.

⁷⁾ Isaia c. 53. v. 7.

⁸⁾ Ioan c. 1. v. 29.

Anul XXXII

ngropării Fiului lui Dumnezeu, dar cu atât mai mare le-a fost apoi bucuria tuturor, când Mântuitorul *Hristos călcând cu moartea pe moarte, înviat a treia zi, ca un Dumnezeu*, și când astfel întristarea tuturor celor cu frica lui Dumnezeu s'a întors într-o bucurie.

De aceea, când bucuria prealuminatei învieri ne-a chemat la prăznuire, ce să vă zic vouă mai potrivit chemării mele și trebuinței sufletului vostru, decât: „*Veniți iubitorilor de praznic, pătrâni și tineri, bărbați și femei, bogați și săraci, să ne închinăm cu umilință patimilor Domnului, și să mărim cu inimă curată pe Hristos, cel ce a înviat din morți, cu moarte pe moarte călcând și dăruind viață și celor din mormânturi. Veniți, să ne luminăm cu prăznuirea cu atât mai vărtos, cu cât și sfânta biserică ne zice tuturor cu glasul maicei îngrijate: „Luminează-te, luminează-te, noue Ierusalime!”*”

Să ne luminăm deci și noi și să luăm învățătura, că prealuminația înviere a lui Hristos este biruința luminei asupra întunerecului, biruința adevărului asupra hulei și a minciunii, este biruința raiului asupra iadului, a vieții asupra morții și astfel biruința dreptății lui Dumnezeu asupra tirăniei și nedreptății omenești.

Veniți să ne bucurăm Domnului de această prealuminația înviere, care în tot cursul veacurilor, dela început și până astăzi a fost cea mai mare sărbătoare a bisericii creștine. Și a fost și este mare aceasta sărbătoare, pentru că *învierea lui Hristos este nădejdea vieții și a învierii noastre*; ea a fost și este *nădejdea binelui*, după care atât de mult însătoșează pământeanul; dar este *mare sărbătoarea* precum mare este și *puterea nădejdei*, pentru că ea este *întărirea* celor neputincioși, mângăierea celor întristați și *limanul* celor înviforați.

Cât de mare este puterea nădejdei o va înțelege fiecare dacă ne dăm seamă, că preacurata Fecioară și cei 11 învățăcei și apostoli nu aveau alta rază de mângăiere în mahnirea și durerea lor pentru restignirea și moartea Fiului lui Dumnezeu, decât nădejdea împlinirii făgăduinței lui Hristos, că a treia zi va învia. De aceea, când ne dăm samă, că nădejdea în Dumnezeu și în ajutorul darului său ni-a fost și nouă tuturor întărirea în zile de bucurie și mângăiere în zilele de ispite și suferințe; când ne dăm samă, că nădejdea ni-a fost și ne este și astăzi mărgăritarul cel mai scump, fără de care sufletul nu are mântuire, de sine urmează trebuința pentru fiecare creștin: ca între valurile ispitelor și greutăților vieții să-și aducă aminte, că *cel ce omoară trupul nu poate omori și sufletul*; deci să-și țină cumpătul, să nu decadă cu duhul, ci să-și pună tot mai mult nădejdea

în Dumnezeu, care direge nu numai viața și soarta oamenilor, dar și cursul anilor și al vre milor, și care are puterea a schimba suferințele oamenilor în bucurie și neajunsurile în îndeplinare.

Dupăce însă numai aceea *nădejde are mântuire*, la carea conlucră și omul însuși cu credință și cu dragoste, adevărată nădejde, carea izvorește din credința adevărată în Dumnezeu și în ajutorul darului său, și carea este întărită cu faptele iubirei neprihănite adevărate cu faptele legii, urmează de sine, că, nădejde deplină poate avea tot creștinul, care păzește și plinește poruncile legii, dintre cari porunca cea dintâie și mai mare în lege este: „*Să iubești pre Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta, și din tot sufletul și din toată vârtutea ta și tot cugetul tău, și pe deaproapele ca și pre tine însuși*”⁹⁾

Ca să puteți avea și voi, precum vă doresc la toți, partea dorită din *nădejdea binelui*, nu vă pot recomanda mai cu deadinsul decât: să vă dați seamă, că *mântuire* fără *jertfă* nu este, deci pentru nădejdea binelui fiecare dintre voi trebuie să aducă după putința sa, jertfa ce o așteaptă și el dela deaproapele său.

Vă recomand să iubiți pacea și să vă feriți și să feriți și pe alții de certe și dușmăni; să iertați unul altuia greșelele, căci toți sunt supuși păcatului și greșelelor, și să vă mângăieți creștinește în grijile și năcazurile vieții zilnice. Cel avut să ajutore pe cel lipsit, cel sărac să nu pizmuiască pe cel cu stare și să nu lăcomască la avutul lui; fiecare dintre voi să fie păzitorul casei și al familiei, al averii și al cinstei vecinului său, cu un cuvânt: viața și faptele voastre să fie icoana credinței în dumnezeirea cea în trei fețe și icoana plinirii poruncilor dumnezeiești și a celor ale sfinteii noastre biserici.

Ca să puteți plini acestea cu înlesnire, să cercetați sfânta biserică, pentru ca să luați hrană și putere sufletească; și prin aceasta să dați și fiilor și casnicilor voștri pildă bună întru îndeplinirea datorințelor, pentru că în biserică se învață credința, dragostea și nădejdea și prin aceasta iubirea de patrie, neam și credința de o potrivă.

Dacă voiți, precum nu mă îndoesc, ca fiii voștri să vă fie razim bătrânețelor; ca prin ei să trăiți și după trecerea din aceasta viață, adevărată ei să vă fie vrednici moșteni în drepturile familiare, și în drepturile și datorințele față de biserică și patrie, dați-le creștere bună, dați-le moștenire sfânta credință, dați-le învățătura în școală și afară de școală, pentru că banul cheltuit pentru luminarea voastră și a fiilor voștri, nu nu-

⁹⁾ Luca, cap. 10, v. 27.

mai nu este cheltuit zadarnic, ci acel ban aduce omului camăta cea mai mare; pentru că învățătura este lumină, și precum lumina împrăstie întunerecul, astfel mintea luminată și inima curată alungă sărăcia și aduce omului cinste și bunăstare, bucurie și îndestulare.

Deci rugând pe Dumnezeu să primească sfintele rugăciuni ce s'au săvârșit, și să ierte tuturor greșelele pentru bucuria sfintei Învieri, îl rog totodată: ca inimile voastre se le facă pământ bineroditoriu spre primirea acestor învățături date cu toată căldura dragostei mele părintești; să binecuvinte casele și familiile voastre cu pace și îndestulare; să îndrepte pașii tinerilor, să lungească zilele voastre și ale bătrânilor vosri spre păzirea și plinirea vieții creștine, și să vă învrednicească a petrece întru deplină mângăiere praznicul de acum, și a ajunge cu bucurie aceste sfinte sărbători încă la mulți și tot mai mulți ani. Amin.

Arad, la sfintele sărbători ale Învierii Domnului din anul 1908.

Al vostru tuturor
de bine voitor

Ioan J. Papp
Episcopul Aradului.

Evoluțiunea și depravaționismul.

— Urmare. —

II. Alt izvor de confuzie zace în explicarea prea literară a cuvântului „Adam”, care înseamnă *esit din pământ*, adică *om*. Cuvântul *Adam* conținutiv echivalent cu cuvântul *om* înseamnă atât specia întreagă, cât și pe primul om.

De vreme ce confundăm pe *Adam* ca individ și primul om, care după el său accent spiritual a putut fi și accesibil fiiorilor senzuali, cu *Adam* ca specie perfect creată și în această confundare de noțiuni prin substituirea individului în locul speciei perfecte lăsăm pornirile carnale ale individului să transpară prea intensiv prin ideea de specie, de aceea fără scrupuli de critică schimbând și predicătele ascriem speciei perfecte particularitățile reproșabile ale individului și susținem în continuitatea concluziilor defecte, că dacă *Adam* ca primul om, în înțeles individual, n'ar fi păcătuit, nici noi n'am păcătuit. Falibilitatea fiind însă o particularitate reproșabilă și spontană a individului carnal, dară tot spontan așa dispus, nu însă un defect al speciei perfect create, de aceea stringentă rămâne numai calitatea speciei, de a putea fi perfectă, nu însă și cea a individului, de a putea greși.

Acest adevăr este premisa adevărului conclusiv, că fiecare este autorul absolut al faptelor sale.

III. Al treilea izvor de confuzie este explicația iberempirică, în urma căreia nu se caută cauzele născute, ci efectele concrete se explică unul din altul.

O P P₁ P₂
v v₁ v₂

2) Dacă în linia perspectivă O O, de pe culmea privim numai fenomenele păcatului P, P₁, P₂, fără ne coborî în văile metafizice v, v₁, v₂, ale voinței bere, de bură seamă nu vom vedea decât fapte păcătoase și din cauza hronologiei le vom deduce pe unele din altele. Dară dacă privim întreaga vibrațiune coardei psihofizice, ne convingem, că fiecare culme are valea sa subperspectivă, că acțiunea fizică nu începe cu mișcarea fizică, ci mai adânc în voința noastră metafizică, unde se concepe întâi ca o mișcare morală.

1) Dacă privim o grupă de munți, cum se înșiră deal lângă deal, ni-ar veni a crede, că cei mari au născut pre cei mai mici, analog cum porcii și porumbii slobod, copilești și pui? Dară privim mai în jos de piciorul dealurilor sub linia care înseamnă înălțimea lor relativă, și văzând felurite adâncituri telurice, despre cari ne vine a crede, că una ar fi putut naște pe alta, venim la ideea, că mai adânc în firea planetului trebuie să fie ceva, ce a dat naștere la toate aceste formațiuni. Aceasta fundamentală forță, din care se explică toate celelalte, am numit-o gravitație sau voință naturală. Ea este substratul acțional al tuturor fenomenelor naturale.

IV. Un izvor tot atât de influent ca cele induse este puterea continuității, în virtutea căreia în lume toate's vechi și toate's nouă, căci perpetuarea existenței e posibilă numai sub premisa evoluției constante, condiționate de legea continuității.

Omenimea dela începutul lumii se continuă sub diferite forme etnice, și stăruința naturală către realizarea ambelor misiuni ca esențial una și aceeași în diverse timpuri, a născut diverse faze de cultură, care ne prezintă diverse nuanțe de progres spre perfecțiune, dară totdeauna adevărul cunoștințelor a fost determinat de faptul, cum s'au apropiat de explicarea esențială.

Rațiunea, care operează cu nexul causal și tinde a-l mijloci, se coboară de sub nivelul formal consecvent în jos, ca să pătrundă ființa; fantazia, care crează forme, se rădică de aici în sus și în goana ei nesfârșită după depărtarea ei de ființă, crează diverse fantazme, la cari sufletul se poate odihni, de cari sentimentul se poate delecta și potență, dară rațiunea nici când nu poate afla nutremânt satisfăcător pentru cel ce le caută.

Geniul omenesc din neagra anticitate neputând explica ființa fenomenelor, păștea deocamdată pe paștea formelor concrete, de aceea își închipuia chiar și ființa cea supremă în mod antropomorf. De asemenea neputându-și explica în mod causal de ajuns de motivat diversele accidente le reducea la toanele zeilor. Păcatul cunoscut ca o notă disarmonică, care

tulbură fericirea omului, neputându-i da o explicație reală și adevărată, ca să nu rămâie neexplicat, se reducea la niște principii externe, seducătoare; cari în mod centripetal ar motiva voința omului spre anumite pliniri reproșabile.

Acest empirism grosolan cu progresul filosofiei s'a tot subțiet, dară fiindcă evoluția pășește foarte încet și vederile cele nouă foarte greu se apercipează de cele vechi și înrădăcinate, de aceea până azi sub vederile nouă aflăm continuitatea celor vechi. Sub aceasta putere creștinismul, cu cvintesenta vieții spirituale, care tinde la emanciparea de pleonasmul formelor, totuși a păstrat încătrva formele arhaice ale acelor religii, cari s'au înecat în adâncul său noian.

Fatalismul vechi în mare parte tocit de prea crasele conturi ale teologiei antropomorfe-politee cu popoarele încreștinate trebuind să se strezure cu ceva eterogen și în viața creștină, formează azi turpinelul ocult, pe care în puterea continuității s'a altuit explicarea soteriologiei creștine; ceea ce a fost cu atâta mai ușor, deoarece necesitatea mântuirii propriie întregea omenimi ca un razim moral, în mitologia veche, cu totul lui tot a fost înbrodită într'un vâl escesiv de fatalist și greu de pătruns.

(Va urma.)

Andrei Bârsanu.

(s.) „Academia Română“ a săvârșit un act foarte potrivit, alegând de membru activ al celui mai înalt areopag al culturii românești, din părțile noastre, pe d-l *Andrei Bârsanu*.

Nici că ne puteam închipui, o mai fericită alegere decât aceasta, prin care s'a consfințit valoarea muncii, priceperea și căldura inimii pentru tot ce este românesc, cum și curățenia senină și fără umbre, a unei vieți, încă pline de vigoare și mult promițătoare.

Locul neobositului *Iosif Vulcan*, reprezentant al generației trecute, i-a revenit înțelegătorului reprezentant al culturii moderne, a acelei culturi, care se cere intelectualilor, oamenilor aleși din zilele noastre, conducătorilor morali-sufletești ai popoarelor, ai neamurilor.

Apreciând „Academia Română“ după dreptate activitatea acestui ales dascăl, a onorat pe apostolul luminii și în același timp a săvârșit act de recunoaștere a direcțiunii culturale reprezentate de vicepreședintele „Asociațiunii pentru cultura poporului român“, a acelei societăți, la a cărei îndrumare cuvântul lui *Andrei Bârsanu* este tulnicul deșteptător la viață și muncă, îndrumător la progres.

Om de catedră, podoabă a școalelor noastre, d. *Andrei Bârsanu* s'a distins și prin scrierile sale, cari cu drept cuvânt l-au învrednicit la scaunul de academician, în secția literară.

„Doine și strigături din Ardeal“ (publicate în colaborare cu dr. Iarnik) este una din cele mai frumoase și mai popularizate colecțiuni de comori ale sufletului țaranului român. „Cinci zeci de colinde“ ne mărturisesc apropierea sufletescă de tradiții, a autorului lor tot așa și anecdotele „Din traista lui moș Stoica“.

Alături cu înțeleptul și blândul *I. Popea*, de pi-oasă aducere aminte, din a cărui muncă picurau „cuvinte sufletesti“, d. *A. Bârsanu* a redactat „Școala și

Familia“, — cam tot atât de sprijinită, ca și „Vatra Școlară“ din 1907.. iar lucrarea sa de mare valoare și scrisă cu multă inimă, este „Istoria școalelor române din Brașov“ (1902).

Caracter hotărât și drept, noul reprezentant al nostru în „Academia Română“ impune și se impune, prin alesele sale însușiri.

Din trecutul nostru cultural.

— Urmare. —

Ioan Bogdan, profesor de limba paleoslavă la facultatea de litere din București, e originar din Brașov. A făcut studii speciale în Rusia, și ca scriitor a elaborat profunde cercetări asupra izvoarelor slave, pe cari le-a publicat în ediții critice cu comentarii și traduceri românești, tot atâtea izvoare pentru trecutul neamului românesc, și tot atâtea contribuiri la cinstea științii românești, reconstruind în scrierea sa limba armonioasă a cronicarilor, împodobită cu florile limbii noastre literare.

Dintre lucrările sale amintim „Vechile cronic moldovenești până la Urechia“ publicate la 1891. *Crónica Bistriței ș. a.*, texte paleoslave, cu traduceri și explicațiuni. „*Originile Voivodatului la Români*“¹⁾ (1902) „*Vlad Tepeș*“ un studiu ce ne redă imaginea vie a tipului și timpul vestitului Domn. „*Câteva observațiuni asupra îndatoririlor militare ale Onejilor și boierilor moldoveni în secolii XIV și VX*“; „*Contribuții la istoria Moldovei*“ (1448—1458); „*Evangeliiile dela Humor, și Voroneț*“ sunt o altă serie de lucrări, toate întemeiate pe cercetări profunde, și publicate de Academia Română, al cărei membru este *I. Bogdan*. Mai amintim prețioasele colecțiuni de „*Documente și regeste*“, traduse după originalele paleoslave.

Dimitrie Onciul, originar din Bucovina, este acel istoric temeinic, care prin puterea adevărului științii a strebătut cele mai întunecate vremuri din trecutul neamului românesc, și a aprins lumină în bezna care rânduri de decenii a finut în nedumerire sufletele chinuite de îndoială asupra adevărului ființii și obârșiei neamului nostru.

Lucrările sale de căpetenie sunt: *Critica Criticei teorii lui Roesler* (de Xenopol) prin care face să se clătine temelile istorice ale teoriei istoricului anticontinuișt.

„*Originea principatelor române*“ este o operă de erudiție, lămuritoare a problemei de care se ocupă.

A publicat în „*Omăgiu lui T. Maiorescu*“ „*Papa Formosus în tradiția noastră istorică*“; și alte studii relative la istoria veche a Românilor, sunt puse de *D. Onciul* în lumina cu cea mai severă aplicare a criticii.

¹⁾ Relativ la istoria trecutului Moldovei, relevăm aci o lucrare erudită de apărută în zilele noastre: *Pământul sătenii și stăpânii în Moldova* (vol. I.) și *Pentru-ce s'au răscolat țaranii* (vol. II.) de d. *Radu Rosetti*.

N. Iorga, cel mai cuprinzător suflet și cea mai vastă erudiție și o productivitate prodigioasă.

A scris opere de erudiție, opere literare și de popularizare, toate strebălute de pietate pentru aleșii neamului din trecut și de un cald avânt național, care farmecă și încălzește. Mai ales operele de popularizare ale lui N. Iorga propovăduesc cunoașterea și cultivarea cultului strămoșilor.

Între primele sale lucrări amintim, trista istorie a vieții lui Petru Schiopul: „O familie domnească în exil“. A mai scris serii întregi de volume de mare întindere, documente, relative la istoria Românilor, adunate cu multă sârguință din arhive și biblioteci din țării străine și provăzute cu magistrale prefețe explicatoare. Documentele sunt publicate în diferite colecțiuni, de Academia Română, Ministerul instrucțiunii ș. a. apreciatori ai muncii uriașe a acestui savant.

Prin studii profunde, a dat istoriografiei române rezultate precise și a îndreptat opinii anterioare; a scris o monografie despre timpul претенțiilor domnești, timpul cel mai greu de luminat prin făclia istoriei, din trecutul țării românești.

Pe Mihai-Viteazul și Ștefan cel Mare, ni-i prezintă prin monografii temeinic lucrute și cu căldură scrise. Dintre marile opere istorice alui N. Iorga relevăm. *Istoria neamului românesc*, scrisă în limba germană, la provocarea și pe seama învățaților străini.¹⁾

În această carte e tratată istoria întreg poporului românesc, cu reflexiuni de ordin cultural, pentru a putea fi înțeles și apreciat trecutul neamului nostru.

„*Istoria literaturii române*“, în patru volume, dintre cari un volum e literatura religioasă, este o operă de mare valoare și e o lucrare sistematică; ea este un adevărat monument pentru cultura românească și e indispensabilă pentru cunoașterea trecutului nostru cultural, prezentat nu odată cu un lirism fascinator de savantul autor, căruia nu-i lipsește nici avântul idealist.

La istoria Ardealului și a bisericii române din țara noastră a contribuit N. Iorga, în neobosită și cu prodigioasă sa muncă și cercetare, prin „*Sate și preoți*“, „*Ștefan și Mihai ca întemeietori ai bisericii*“... „*Documente*“ din arhivul Bistriței, Brașovului, Sibiiului, Inscipții ș. a. căci nimic n'a rămas necercetat de acest scrutaător de izvoare și monumente, pentru luminarea trecutului neamului.

Din lucrările de popularizare ale lui N. Iorga, cărora nu le lipsesc nici elemente istorice nici aprecieri de alta ordine de interes obștească, amintim cărțile: „*Neamul românesc din Bucovina*“, Basarabia, Banat ș. a.; apoi „*Istoria Românilor în chipuri și icoane*“ și multe conferințe și broșuri, toate menite de a propaga un idealism sănătos.

¹⁾ De curând a publicat tot în limba germană primul volum al unei istorii a imperiului otoman: „*Geschichte des osmanischen Reiches*“, I (Gotha).

În dezvoltarea vieții literare contemporane, numele lui N. Iorga are o mare însemnătate, ca îndrumător critic, ca spriginitor, cât și ca inițiator al unor reviste literare, dintre cari amintim „*Sămănătorul*“ „*Neamul Românesc*“¹⁾ (revistă acum și politică), din București, „*Luceafărul*“ (Budapesta, acum la Sibiiu) „*Junimea literară*“ (Cernăuți) Ramuri (Craiova).

N. Iorga, este un distins profesor al universității din București, și în timpul din urmă e și membru al parlamentului.

Literatura contemporană.

După Eminescu, părea că a încetat ori ce energie de muncă și producțiune literară, atât eră de cuprinsă tinerimea de pesimism.

Acea „*tinerime*“ o numește criticul *Const. Dobrogeanu-Gherea*: „*pesimiști papagali*“.

Deși revista întemeiată de numitul critic „*Literatură și știință*“ (1903) nu a apărut decât un an (un volum), ca urmaș al „*Contemporanului*“ (1881—1887) al lui I. Nădejde; deși „*Vatra*“ (1894—5) condusă de Slavici-Coșbuc-Carangiali; și „*Viata*“ lui Al. Vlăduță (1904—5) nu au putut dura, — pleiada de literați români totuși s'a sporit și publicul cetitor a început să se sporească și el în așa măsură, încât în zilele noastre se pot susține mai multe reviste literare, între care amintim pe următoarele, mai importante:

„*Viata Românească*“ condus de C. Stere din Iași, revistă literară și științifică de-o valoare și întindere până acum neajunsă la noi:

„*Sămănătorul*“, condus de poetul St. O. Iosif (București).

„*Luceafărul*“ condus de O. Goga și O. Tăslăuanu (Sibiiu).

„*Junimea Literară*“ din Cernăuți (Bucovina) condus de N. Nistor.

Dintre scriitorii principali, contemporani, în mare parte colaboratori la revistele indicate vom aminti pe cei mai de căpetenie, pe cei consacrați de critica literară, ca scriitori de valoare.

Constantin Dobrogeanu-Gherea e originar din Basarabia. A avut în tinerețe o viață furtunoasă, ca toți tinerii intelectuali din Rusia, din generația dintre anii 1870—80, cari s'au devotat luptei grele pentru ideile liberale venite din Apus.

Așezat în urmă în România, (actualmente e birtaș în gara Ploiești) a început a scrie la revista „*Contemporanul*“, ulterior a redactat „*Literatură și știință*“, din care a apărut un singur volum.

Reprezentant al ideilor socialiste, a scris mai multe studii, de popularizare, cum sunt „*Materialismul în istorie*“, știința și alte studii, nescopionabile sub raportul științific. Apreciat ca om erudit și de cei ce-

¹⁾ „*Floarea darurilor*“, care avea scopul de a reproduce părți alese din vechi scriitori români, uitați și traduceri din clasici străini, a încetat să apară după un an de viață.

nu-i împărtășesc ideile sociale, pe terenul criticii literare este Gherea o autoritate recunoscută și aprecierile sale sunt o consacrare a scriitorului.

În dezvoltarea literaturii critice literare la noi, României, putem zice că rolul împlinit de *T. Maiorescu* a fost, să curățe și să facă drum adevărului și frumosului, — pe când rolul pe care îl îndeplinește *Dobrogeanu-Gherea* este, a indica geneza și construirea operelor de artă, pe terenul curățit de distinsul său antecesor.

Opera principală a lui Gherea se cuprinde în trei volume de critică literară. Inovațiunea ce introduce Gherea pe terenul criticii literare la noi, este, explicarea operei de artă în legătură cu condițiile sociale în mijlocul cărora se dezvoltă și trăiește artistul. Polemicile sale cu esteticianii metafizici, față de cari el reprezintă punctul de vedere științific; apoi ideile ce cuprind articolele și studiile sale scrise despre problemele de actualitate, sunt de-o claritate și județiu neîntrecut.

Studii critice de mare valoare și îndrumătoare, găsim în analizele profunde și temeinice, scrise despre *Mihail Eminescu*, *T. L. Caragiale* și *George Coșbuc*, cei mai puternici, cei mai talentați și mai tipici reprezentanți ai creației poetice, în literatura română.

Artiști proletari și pesimiștii papagali, caracterizează viu, pagini din viața culturală a noastră, în special din România

Alexandru Vlăhufă, e născut la 1859. A colaborat la mai multe reviste și a condus reviste; azi e funcționar la ministerul școalelor.

Este singurul poet¹⁾ cu talent și cu originalitate, dintre eminesciani. În primele sale poezii găsim același accent pesimist, ca și la maestrul Eminescu. Nota plângătoare la Vlăhufă însă nu-i așa de intensă, „bucăți din inima ta ruptă“, cum spune însuși despre poeziile lui Eminescu; plângerea lui este mai puțin fierbinte, dar și mai precisă, sub raportul corectității limbii, — o notă caracteristică, aceasta din urmă, pentru toate scrierile acestui autor.

Dintre poeziile sale cele mai frumoase, sguduitoare chiar prin intensitatea simțirilor ce redau, sunt popularele „Dormi iubito“, și „La icoană“.

O îndepărtare dela pesimizm își găsește exprimarea în poezia „Din prag“, care se sfârșește cu concluzia: „Înainte morții mele, — moartea dragostei de viață“.

Intorcându-se poetul, după frământările sufletești ale tinereții, la idea împăcării cu viața și aderând la curentul dezvoltării normale a naționalității noastre, Muza sa, impecabilă ca formă, începe a fi mai puțin productivă.

A scris mai multe volume de nuvele, reflexiuni și impresiuni, totdeauna măsurate nici când expansive, a scris un roman „Dan“, puțin reușit și „România Pitorească“, o descriere geografică magistrală, ca stil. Suflet de elită, e prețuit între scriitori. (Va urma.)

Editura „Minerva“.

M. Sadoveanu: *O istorie de demult*, 2 lei. Neîntrecutul povestitor de-o prodigioasă productivitate, ni-a dat din nou un volum, sub titlul de mai sus, într-o editare elegantă. Cuprinde cincisprezece bucăți, unele povestiri „de de mult“, altele „balta liniștii“, ori „drumul spre Hărlău“ cu peripețiile sale. „Fiorul“, „Copilul nimărui“, „Un cal și un om“, — cum se poate întrevădea, după aceste indicări, sunt subiecte din toate straturile sociale și prezentându-ne feliuriti oameni. Cetedu-le, pe rând, par'că privești într'un caleidoscop minunat, pe care învârtindu-l, simți la fiecare învârtitură o nouă emoție, și nu te lași, până n'ajungi la sfârșit... ca să începi iarăși.

Acesta este farmecul și impresia pe care și-o lasă acest nou volum al lui *M. Sadoveanu*.

I. L. Caragiale, *Novele, Povestiri* 1.50 lei. Mai eri a apărut teatrul lui Caragiale în ediția „Minerva“, acum apare proza sa. Eră și timpul, căci nu mai aveam de unde afla cap' d'operele sale: „Păcat“ și „Făclie de Paște“...

În acest volum găsim, afară de cele două bucăți, din fruntea volumului și o variantă a celei din urmă, intitulată „Învieră“, nuvele și povestiri, în mare parte de-aceeași categorie ca și subiectele din comediile lui Caragiale, hazlii și pline de spirit. Așa sunt: Două loturi, La hanul lui Mânjoală, Cănuță om sucit, Reportaj, Tren de plăcere, ș. a. Volumul cuprinde 20 bucăți.

V. Alexandri, *Poezii populare ale Românilor*, cu însemnări de pe edițiile anterioare și manuscrite de *Em. Gârleanu* (Ediție populară, preț 1.50 lei). — În fruntea volumului găsim (după portretul frumos executat al poetului și după nota editorului) Dedicăția Măriei sale Doamnei Elena (soția lui Cuza-Vodă), de *V. Alexandri*, Scrisoarea Măriei Sale Doamnei și articolul lui *V. Alexandri*, despre Poezia populară. — Materialul volumului e împărțit astfel: Căntece bătrânești (Legende, Balade) începând cu minunata „Miorită“ (pagini 146). Doine, începând cu „Doină, doiniță...“ (până la pg 204.) Hore (p. 233). Căntece „Nani-nani...“ (253). Aduș: Expresii din povești.

Adnotațiunile ediției sunt prețioase.

S.

Convocare.

Desp. protopp. Boroșineu, al reun. învăț. români dela școalele populare conf. ort. din protopopiatele aradine I—VII, își va ține proxima ședință *Marti la 29 Aprilie (12 Maiu) 1908* în *Berechiu*, la care toți membrii și binevoitorii învățământului poporal sunt poftiți a lua parte.

PROGRAMA :

1. Dimineața la 8 ore chemarea Duhului Sfânt.
2. Ascultarea prelegerii în școala inv. N. Bugar.
3. Cuvânt de deschidere.
4. Reflexiuni asupra prelegerii.
5. Raportul biroului.
6. Prezentarea dizertațiunilor insinuate.
7. Prezentarea rapoartelor comisiunilor.
8. Propuneri și interpelări.
9. Fixarea proximei conferințe.
10. Încheiere.

Boroșineu, la 13 Aprilie n. 1908.

Pavel Dârlea,
preside.

Iuliu Dârlea,
secretar.

¹⁾ Între poete, amintim cu drept cuvânt pe *Veronica Miclea* și *Matilda Culger-Poni*.

CRONICA.

Sinoadele diecezane. Ziarele oficiale ale eparhiilor Sf. noastre biserici publică convocarea deputaților sinodali.

Curs de stupărit. La Gödölő, la stupina statului, se țin cursuri de stupărit, din 4—24 Maiu pentru economi, 1—14 Iunie pentru codreni, 16—28 Iunie pentru preoți, din 2—22 Iulie și 25 Iulie — 15 August pentru învățători, din 18—30 August pentru femei. La fiecare curs se admit 20 ascultători, cari primesc întreținere gratuită. Rugărilor să se înainteze la ministr. reg. de agricultură, provăzută cu timbru de 1 cor. pe calea autorității lor superioare.

„Două culturi“ e un articol publicat în „Luceafărul“ nr. 5 a. c., înțelegându-se „cultura domnilor și a țaranilor“, cari se deosebesc una de alta. Acest articol a provocat apariția în „Convorbiri literare“ a unui articol, care numește „Demagogie criminală“ expunerile din „Două culturi“, a cărui autor apărându-se sub titlul „Perfidii“, publicat în ziarul „Tribuna“, încheie cu „necesitatea încheierii cu poporul“, nu a lăpădării de dânsul. — Constatarea unor neajunsuri, mai ales pe terenul cultural, credem, că este merită a provoca combaterea acelor; iar exagerările, de orice natură, nu duc la rezultate bune, nici dintr-o parte nici dintr-alta. Nici campaniile violente nu credem că ar fi de folos, înălțurând intereselor noastre generale.

Convocator. Membrii comitetului, precum președinții despărțămintelor „Reuniunii învățătorilor gr. or. rom. din regiunile banatice, aparținători diecezei aradane“ sunt convocați la ședința ordinară a comitetului, care se va ține Sâmbătă la 19 Aprilie v. la 9 ore a. m. în școala noastră din Fabricul Timișorii, în care se vor lua dispozițiuni pentru regularea afacerilor reuniunii, pentru ținerea proximei adunări, precum și așternerea unui memoriu ven. sinod eparhial. *Comloșul-mare*, 3/16 Aprilie 1908. *Iuliu Vuia*, v.-președintele reuniunii.

Apel către publicul românesc! P. T. D. Venitul curat dela broșurile mele ce le-am pus în vânzare „Prospectul“ cu 2 cor. și „Regulamentul“ de teatru cu 1 cor., l'am oferit întreg pe sava Tovărășiei Teatrale de aici, care chiar acum edifică un teatru popular cu trei rânduri de loje și o galerie, unde încap peste 200 spectatori.

Teatrul e ajuns deja sub acoperământ, dar până la deplina lui gătire se recer încă multe spese.

De aceea sunt prea încredințat că nu vă veți supăra pentru că îndrăsnesc de a vă aduce aminte ca să trimiteți și dv. prețul broșurei ce ați binevoit a primi căci acum are Tovărășia noastră teatrală mai mare trebuință de ajutor bănesc.

După inaugurarea teatrului am să public o dare de seamă amănunțită despre toate spesele și venitele clădirii precum și fotografia teatrului, atât a interiorului cât și a exteriorului.

Totodată. Vă rog de a propaga în cercul cunoșcutilor Dvoastre lățirea acestor broșuri pentru care bunăvoință anticipativă Vă mulțămesc. Cu deosebită simă: *Ioan Baciu*, preot în Șoimuș.

„Der Haiduk“, romanul ajuns atât de celebru acum câteva luni, al cărui autor s'a ascuns sub pseudonimul de Bucura Dumbrava, după cum anunță ziarele din România, a apărut acum și în traducere românească în editura librăriei Sfetea din București. Se știe că întreaga presă străină a luat notiță despre acest op, crezându-se că autorul lui adevărat ar fi chiar re-

gina României. Acum se știe însă că nu Regina e autorul, ci o altă literată română. Romanul, după cum arată aceasta din destul titlul „Haiducul“ are ca obiect epoca rescoalei lui Tudor Vladimirescu, și în cadrul acesteia persoana și viața marelui haiduc-boer Iancu Jianu. Cine dorește a citi acest op, de netăgăduită valoare literară, îl poate comanda deocamdată dela librăria editoare „Sfetea“ din București.

Poșta Administrației.

F. R. La Administr. tipogr. noastre se află de vânzare următoarele: 1. Erbicean, Istoria Mitropoliei Moldovei. București 1886. Pr. 20 cor.; 2. Erbicean C. și Dragomirescu, Revista Teologică Iași, anul I. 1883, II. 1884 și a. III. 1885 complet fiecare an cu 15 cor.; 3. Diaconovich Dr. C. Enciclopedia Română 3 vol. legate frumos în loc de 80 cor. numai cu 65 coroane; 4. Biserica Ortodoxă Română revista sfântului Sinod din România anul I. 1875 până inclusive 1907, serie complete cu 10 coroane anul; 5. Alexandru Lesviudax Geanegu: Istoria Bisericească, București 1845, cu 15 cor. 6. Dr. Sărbu I. Istoria lui Mihai Viteazul vol. I. 15 cor. vol. II. cu 8 cor.

Cronică bibliografică.

Ierarhia și Mitropolia bisericii române din Transilvania și Ungaria, de V. Mangra, Sibiu 1908, pg. 127.

Am anunțat apariția acestei cărți, de interes pentru cunoașterea trecutului bisericii noastre și în legătură cu dânsa cunoașterea vieții poporului românesc în timpurile istorice.

Materialul ce cuprinde, este împărțit în următoarele capitole: Partea introductivă (Hierarhia etc.) 1. Începutul și existența ierarhiei bisericești la Români, până în secolul al XIV-lea. 2. Mănăstire ortodoxă și Arhiepiscop local în secolul XIV în Maramurăș. 3. Transilvania ori Transylvania? sau Arhiepiscop ortodox de Transilvania. 4. Organizarea mitropoliilor românești. 5. Nador-Alba ori Alba Iulia, sau Mitropolit sârbesc ori mitropolit românesc? 6. Mitropolie românească înainte de Mihai-Viteazul în Alba-Iulia.

Atrăgând atențiunea publicului asupra acestui interesant studiu, asupra căruia vom reveni.

Natura III. 6. (Martie 1908): Lord Kelvin (+) Baloanele-Souda și Zmeurile în Meteorologie. Construcțiuni neincendiabile. Pittsburg (mine uriașe). Concursul „Naturii“, Notițe.

Sănătatea nr. 2, are prețioase articole de igienă: Cum funcționează organismul omenesc? Medicamente de casă pentru răni (rane) și vătămături. Povețe pentru oficioși. Curățenia în școală. Alăptarea prelungită a copiilor. Alcoolismul și nebunia. A apărut și nr. 3.

„*Răsunet la inaugurarea Muzeului*“, adăus la discursurile președintelui Asociațiunii *Iosif Sterca Șulutu de Cărpeneș* (partea a II-a), este o broșură a venerabilului bătrân, în care ni-se relatează lucruri de interes din viața și activitatea mitropolitului Alexandru St. Șulatu din Blaj, în timpul anilor 1848.

Păstorul Ortodox în nr. 3 a. c. aduce un articol despre cea mai veche revistă bisericească: „Vestitorul bisericesc“ apărută la 1839 în Buzeu (România, cu „scoposul“ de „a hrăni duhul religios“, redactată de ierodiaconul *D. Romano* „profesor național“ și *G. Munteanu* „profesorul seminarului“.

Urmează în supliment „Biserica și Școala“ Nr. 15.

Supliment la „Biserica și Școala” Nr. 15.

Luceafărul Nr. 8 cu următorul sumar: I. Agăr-biceanu, Bădicul Pătruț. Elena Farago Noemvrie (poezie). Elena Farago, O seară (poezie). Cat. Theohorian, Sângele Solovenilor. I. U. Soricu, Sonete (poezie). Iubileul Gazetei. O. de Cozmutza, Serisoare din Paris. Victor Eftimiu, Corabia cu trei catarge (poezie). Maria Cunțan Rugare (poezie). O. C. și A. Tăslăuanu Synnöve Solbakken de Björnstjerne Björnson (trad.) Dări de seamă S. C. Făgețel, Elena Farago: Traduceri. A. O. M. Găze de N. Urechia. Cronică: Românii la Roma. Greve studențești. Sărbătoare muzicală în Sibiu. Reviste și ziare. „Tinerimea artistică”. Academia Română. Știri. Poșta Redacției. Poșta administrației. Ilustrațiuni: Dela „Tinerimea artistică”. Gheorghe Barițiu. Iacob Mureșianu. Aurel Mureșianu. Sada Jacco. Kawa Kami. Caravane la întoarcere.

Cum iubim. A apărut Nr. 290—291 din „Biblioteca pentru toți” cuprinzând „Cum iubim” roman de Traian Demetrescu 1 vol. 224 pag. prețul 60 bani.

Delicatul și subtilul poet Traian Demetrescu eră și un prozator cetit. Nuvelele și romanele sale se bucură de o foarte mare considerare. Când a apărut în „Biblioteca pentru toți” romanul „Iubita”, publicul i-a făcut o bună primire.

Fără îndoială că și „Cum iubim” va avea aceiași primire, mai ales că acest roman e opera cea mai desăvârșită din lucrările în proză ale lui Traian Demetrescu. Întregul roman e o poveste de o melancolie plină de farmec, cu pagini descriptive din cele mai frumoase și cu stări sufletești bine adâncite.

Tannhäuser. Nr. 318 din „Biblioteca pentru toți” „Tannhäuser” sau „Lupta cântăreților dela Wartburg”, dramă muzicală în 3 acte de *Richard Wagner*, traducere în metru original de *St. O. Iosif*. Se știe că marele compozitor Wagner n'a fost numai un muzicant genial ci și un poet dintre cei mai apreciați. Cele mai multe din libreturile operelor sale, scrise chiar de dânsul, sunt bucăți literare cari se disting atât prin adâncul lor interes filosofic cât și prin neîntrecute frumuseți poetice. Îndeosebi libretul celebrei sale drame muzicale „Tannhäuser”, e o adevărată poemă dramatică plină de avânt și de inspirație. „Biblioteca pentru toți”, în dorința de a publica în ediții populare traduceri îngrijite din toate capod'operele literaturilor străine, ne-a dat și pe „Tannhäuser”. Acum, când în toată lumea cultă se citește a două-zeci și cincea aniversară a morții lui Wagner, e și această publicare un omagiu adus memoriei genialului compozitor și poet.

Cât despre traducere, e de ajuns să spunem că e făcută de cel mai talentat dintre tinerii noștri poeți, de d. *St. O. Iosif*, pentru a fi o cheazășie că e desăvârșită.

Prețul 30 bani, și se află de vânzare la toate librăriile din țară. Catalogul complet al „Bibliotecei pentru toți” ce cuprinde peste 230 volume apărute a se cere *Librăriei Alcalay, București*.

Concurse.

Pentru îndeplinirea postului de paroh din parohia de *clasa a II-a Dubești*, tractul Belințului, se descrie concurs cu termen de *30 zile* dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. 0 sesiune parohială cu 1/2 jugăr intravilan; 2. Stolele obișnuite, anume: dela îngropăciuni de oameni

mari cu liturgie 6 cor., fără liturgie 4 cor., înmormântări de prunci până la 7 ani 2 coroane, dela sfințirea cea mică a apei 40 fileri, dela botez cu molitva de moașă cu tot 60 fileri, dela cununii cu estrase cu tot 6 cor., dela sfințirea paștilor 4 cor., dela ziua sf. cruci și a umblării cu crucea în 5 Ianuarie 20 cor.; 3. Bir parohial câte 20 fileri de fiecare familie din 180 familii; 4. Întregirea dotației dela stat.

Se observă că de locuință are să se îngrijască alesul preot și tot dânsul va avea să plătească și sarcinile publice după sesiunea parohială.

Reflectanții la acest post au să-și trimită petițiile concursuale, instruite conform legilor noastre în vigoare, comitetului parohial din Dubești, pe calea oficiului protoprezviteral gr. or. român din Belinț, (Bélincz, Temes-megyé), înăuntrul termenului concursal și sunt poștiți, tot în acest termen, a se prezenta într'o Duminecă sau într'o sărbătoare în sf. biserică de acolo, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, eventual în servire și în predică.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Gerasim Sărb*, protoprezviter.

—□—

2—3

Prin aceasta se descrie concurs pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc vacant dela școala II superioară de băeți clasele III—VI din comuna *Toracul-mare* cu termen de *30 de zile* dela prima publicare.

Emolumentele anuale sunt: 1) salar în bani gata 1000 coroane; 2) până ce comuna bisericească va edifica cortel corespunzător, alesul va primi un relut anual de cortel de 200 coroane; 3) pentru conferință și adunările generale districtuale 30 cor.; 4) pentru scripturistică 10 coroane; 5) la înmormântări alesul va participa perondat cu ceilalți învățători pe lângă o taxă de una cor., dela parastase una cor.

Alegândul va avea să îndeplinească și să conducă cântările bisericești în strana dreaptă și a se îngrijii de școlari pentru a-i instrui în răspunsurile de cântări rituale. Se pretinde, pe lângă cvalificația învățătorescă, să aibă 4 clase medii și să fie capabil de a instrui și conduce cor vocal fără altă remunerație. Alegândul va avea să instrueze și școala de repetiție cu băeții deobligați. Cei cu cvalificație mai inferioară nu se vor admite în candidare. Recursele instruite cu toate documentele prescrise de lege și adresate comitetului parohial, au a se trimite P. On. Domn Paul Miulescu protopop în Nagy-Komlós (Torontál) iar până la alegere are a se prezenta în sf-ta biserică pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat din ședința comitetului par. ținută la 30 Ianuarie a. c.

Pavel Cicală,
președintele com. par.

Iuliu Rașa,
notarul com. par.

În conțelegere cu mine: *Paul Miulescu*, protoprezviter
inspector școlar.

—□—

2—3

Pe baza încuviințării Ven. Conzistor diec. N-rul 1386/1908 prin aceasta se descrie concurs cu termen de *30 zile* dela prima publicare în foaia oficioasă, pentru îndeplinirea parohiei vacante de *cl. II-a* din *Zeldiș Saturău*.

Emolumentele sunt: I. Dela parohia matră *Zeldiș*: a) Uzufuctul alor 8 jughere pământ estravilan; jumătate arător jumătate fânaț, de după care contribuția are s'o solvească preotul; b) birul parohial uzitat de 121 n-ri de case; c) stolele îndatinat. II. Dela filia

Saturău: a) birul parohial dela 50 n-ri; b) stolele îndatinate; c) uzufructul unui intravilan. III. Întregirea dela stat conform evaluației alesului. IV. De locuință, nefiind casă parohială, se va îngriji alesul pe spesele sale proprii.

Dela recurenți se poștește să aibă evaluație de clasa II. și sunt avizați să-și susțină recursurile lor ajustate regulamentar și adresate comitetului parohial din Zeldiș-Saturău pe calea P. O. Oficiu protoprezvit. al Halmagiului (Nagyhalmágy) în termenul susindicat, având a se prezenta sub durata concursului și pe lângă stricta observare a §-ului 20 din „Regulam.” în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică din Zeldiș și Saturău spre a-și arăta aptitudinile în serviciu divin respective predicament, câtare și tipic.

Din ședința comitetului paroh. din Zeldiș-Saturău dela 30 Ian. 1908.

Teodor Feier,
preș. com. par.

Savu Dorca,
inv. not. com. par.

În conțelegere cu mine: *Cornel Lazar,* protoprezviter.

—□— 3—3

Licitațiune minuendă.

În urmarea incuviințării Vener. Conzistor gr. or. rom. din Arad de ditto 31 Martie (13 Aprilie) 1908 Nr. 2023/1908, prin aceasta se publică concurs de licitațiune minuendă (pe lângă oferte închise) pentru repararea, adaptarea, renovarea precum și facerea gardului împrejurul sfintei biserici gr. or. rom. din *Cenadul-Ungureec* pprezviteratul Aradului, cu prețul de exclamare de 24718 cor. 88 fil. Licitațiunea se va ține în Cenadul-unguresc în ziua de *27 Aprilie (10 Maiu)* la orele 2 p. m. în localitatea școalei inferioară din loc.

Licitanții au să depună la epitropia parohială ca vadiu 10 % acceptabile în număr, sau în hârtie de valoare.

Planul și preliminariul de spese și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial gr. or. rom. din loc în fiecare zi afară de Marția și Joia. Comuna bisericească își rezervă dreptul de a angaja la lucru pe acel întreprinzător sau reflectant, în care va avea mai multă încredere. Întreprinzătorul nu are dreptul de a pretinde diurne sau viatic și spese de călătorie. Contractul încheiat pentru întreprinzător va fi valabil îndată după subscriere, iar pentru comuna bisericească, numai după aprobarea Ven. Conzistor diecezan.

Din ședința comitetului paroh. gr. or. rom. din Cenadul-Unguresc ținută la 20 Martie 1908.

Tăut Stanimir,
preș. com. par.

Efrem Brindea,
not. com. par.

—□— 1—3

În urmarea incuviințării Veneratului Conzistor gr. or. rom. din Orade mare de sub Nr. 758/64 Ep. 1908 prin aceasta se publică licitație minuendă pentru zidirea de nou a bisericii, școalei și casei parohiale gr. or. rom. din comuna *Luncă* ppopiatul Vașcoului, cu prețul de exclamare, pentru edificiul bisericesc 36.835 cor. 22 fil., al școalei cu 5.378 cor., iar al casei par. cu 3.22 cor., pe ziua de *28 Aprilie* 1908 d. m. 2 ore în localitatea școalei din loc. Licitanții au să depună ca vadiu 10% din prețul de strigare, sau în număr sau în bani gata. Preliminarele de spese și con-

dițiunile de licitație, precum și planurile de zidit, se pot vedea la oficiul parohial din Luncă. Comuna bisericească își rezervă dreptul de a da lucrarea spre executare aceluia dintre licitanți în care va avea mai multă încredere. Licitanții nu pot forma drept la diurne și spese de călătorie. Contractul pentru întreprinzător va fi valabil după subscriere, iar pentru comuna bisericească numai după Aprobarea Venerabilului Conzistor.

Din ședința comitetului parohial gr. or. rom. din Luncă ținută la 31 Martie (13 Aprilie) 1908.

Comitetul parohial.

—□— 2—3

Pe baza incuviințării Ven. Conz. pe sub N-rul 2303/1907 datul 18 Aprilie (1 Maiu) se publică licitație minuendă pentru facerea unui gard de cărămidă la frontispiciul bisericii rom. gr. or. din *Șustră* protoprezv. Belinț, cu prețul de exclamare 754 cor. pe ziua de *Dumineca Tomii* în localul școalei, la 11 ore a. m. Preliminarul de spese și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din loc. Comuna bisericească și rezervă dreptul a da lucrarea aceluia, în care va avea mai multă încredere. Licitanții nu-și pot forma drept la diurne și spese de călătorie.

Contractul încheiat pentru întreprinzători va fi valabil după subscriere, iar pentru comuna bisericească după aprobarea Ven. Conzistor.

Din ședința comitetului par. gr. or. din Șustră, ținută la 30 Martie v. 1908.

Vichentie Coata,
președinte.

Petru Raica,
notar.

—□— 3—3

Compactor român în Arad

Iustin Ardelean

Strada Weitzer János Nr. 13.

Execută grabnic și prompt
tot soiul de lucrări, atingătoare de
aceasta branșe.

Legătură fină și durabilă.

Prețuri moderate.

24

